

Հոն մանր ծախք	20
Եւ գնորդին նուէր	55
Պարզութիւն մինչ Ռոման արապա աղ-	
գապոյմէ	00
Հոն մանր ծախք	33
Ռոմանէն մինչ Եւ աղապա աղղ.	00
Հոն պատեւում համար արապա	00
Եւ ժամակոյն նուէր	5
Պարզութիւն մինչ Պարզութիւն արապա աղղ.	00
Հոն գնորդին նուէր	32
Պարզութիւն մինչ կրկին Պարզութիւն ա-	
րապա	480
Հոն պարզութիւն մինչ մանր ծախք	30
Պարզութիւն մինչ Պարզութիւն արա-	
պապի համար	440
Հոն ժամակոյն կնոջ չամայքը	20
Համար	
Պարզութիւն մինչ զինովցած ժամա-	
նակ ընկերութեան նուէր	440
Իրեն անթերի, եւ քիւրք չինկու	800
Եւ Իրեն փոթին եւ խալիպա	90

օրինաւոր գումար 4916

Ա. ՊԱՐԶԱՊԵՆՆԻ ՄԱՐԶ

Վարդապետը տեսաւ որ այն կողմերը Պարզութիւն պատրիարքին տը-
ռած կողմերը այնչափ չափաւոր
չափով ըլլայ, որչափ որ խրիմեան
նախ կողմերէն եղած կողմի մը,
ուստի աւելի ստակ հաւաքելու մը-
տքը սկսաւ սա հետեւեալ խոր-
դախութիւնը ի դորձ գնելու Ռա-
գարծիւրի մէջ աշխատելու սուրճի Ս-
կարապետի վանքը եւ խրիմեան
կնիքը փոխել տուաւ վճարելով
473 դուրուշ, եւ ըստ այնմ կողմի չի-
նկուով Մարտիկապետի կողմէր պարտե-
աւ Պարզութիւն մէջ մանկամարդ
կնոջ մը 440
Գարծիւր հոն տեղափոխուի տղուն
գինովցած ժամանակ պատճառաւ
մը 55
Գարծիւր հոն գինովցած ժամա-
նակ ամենախաղաղապէս կերպով
փողոցները պարտելու համար ա-
րապապի 53
Հոն իր պատկերը քաշելու համար 53
Ռոմանի մէջ գարծիւր իր պատկե-
րին համար 53
Համապատասխան մէջ չինկեանէ կա-
նանց տուաւ, որպէս զի նոյա
նեքերն եւ արտաքին անքը գնել, 390
ապօրինաւոր գումար 593
օրինաւոր 4916 20

ընդհանուր գումար 2039 20

Ահա տակ լսողն իսկ են Եսայի
վարդապետին Մարտիկապետի կողմե-
րը ըրած ժողովարարութեան հոյա-
ցած հասցիքը եւ ծախքը, այսինքն,
եթէ ըստ իր խոստովանութեան թէ
օրինաւոր եւ թէ ապօրինաւոր ծա-
խուց գումարը 2509, 20 հաննք 18000
էն, պիտի մնայ 15430, 20 ղ զուտ ար-
գիւնք, իսկ ըստ մեր հաշուոյն՝ ծախուց
գումար 2509 20ը պակսեցնենք 3, 000
ղշէն, պիտի մնայ զուտ արգիւնք
27490, 20, զորս յանուն արդարութեան
կը վճարեմք 2619, 20 ղ ապաւանութեան
խրիմեան խնդրելով որ բարեհաճէր 2619
աղագոյն լրացրոյն մէկ անկիւնը
գետեղել մեր գոյա ներկայն ի տեղե-
կութիւն լրորը հասարակաց եւ ի փա-
րատուում զանազան կառավարանց,
Որով Մարտիկապետը եւ այլն
Գեորգ Եւ Յակոբ
Եւ Յակոբ Եւ Յակոբ
Գեորգ Եւ Յակոբ

... խորագիր.

Ոգոտտախա ինքնակալն, այն երջա-
նիկ օրէն՝ ուր բարձրացաւ ի գահ Օս-
մանեանց, իր ամեն կարգի հպատակաց
վրայ ունեցած հայրախնամ գիտնէր բար-
ձր անհաւատաւայնիկ տալէ չէ գողորած,
Ձեր պատմական թերթը, ի Տէր ի շարս
այլոց, յաճախակի առթիւ ունեցած է հո-
շակելու Ն. Վեհափառութեան արժանի
իւր ժողովրդաց վրայ անընդհատ ծաւալող
չորհրդներն, եւ իւր հպատակաց, երջանիկ
այսպիսի առատաբեր Սուլթանին մը հո-
վանայն ներքեւ ապրելուն, իորին եւ
րախտադրութեան ու անհուն շնորհա-
կալութեանց ազդու արձագանքը եղած է:

Ահա, այս անգամ, խորագիր,
խոնարհ մայրապետ մը եւ քանի չափ
զեւարթիկութիւն որբեր կողմէն Ձեր հոգ
նախ օժանդակութիւնը խնդրելով հրապա-
րակելու մասին շնորհապարտութեան բու-
ռին գրառումներ բարձր ու անմոռանալի
երախտի մը համար որով Ն. Վաչագրա-
փառ վեհափառութիւնը բարեհաճեցաւ նո-
րոգ գրառական մը տալ իւր մասնաւորա-
պէս առ հայ ազգն ունեցած համակրու-
թեան եւ գորովոյն:

Գիտեն շատեր թէ որբանոցս գրեթէ ցա-
ւալի ու անմոռանալի օգնութեան կարօտ
վեհակի մը մէջ ըլլալով, համարձակեցայ,
երկու ամիս չափ առաջ որբանոցս ձեռքով ա-
ղերստգիր տալու Ոգոտտախա ինքնակա-
լին իւր գիտելիք ակնարկը խնդրելու մեր
կարեկցութեան արժանի յարկին վրայ եւ
օրական ոտիկի մը սահմանումը աղերսե-
լու համար, թէ Ն. Վ. վեհափառութիւնը
սոցն աղերսագիրը բարեհաճելով ընդու-
նել, նախ նոյն օրը 50 Օսմանեան ոսկոյ
չորհ մը մ'ըբեւ, եւ թէ միէ քանի օր
վերջը թաղաւորական պալատէն ծանու-
ւոր քննիչ մը գալով յորբանոց՝ ներքին
վեհակին ու պատասխանելով թուոյն նը-
կատմամբ անգիտութեան խառն, եւ
մեր խնդրանոց Ոգոտտախա Սուլթանին կող-
մէն ընդունուած ըլլալուն աւետարտա-
րով մեկնեցաւ, մեր սրտերն անդադու
բերկրութեամբ ընդուն:

Ահա հուսկ ուրեմն յունիս 20 սոցն
ոտիկին բարձրագոյն հրամանագիրը կը
հասնի առ մեզ, որով առատագոյն թ' ինք-
նակալն, մայիս 2 էն սկսեալ, որբանոցին
օրական 13 հօխայ հայ եւ 7 յ' հօխայ
միս կը նուիրէ մշակութեամբ:

... խորագիր, Ն. Վ. վեհափառու-
թեան մարտախալական այս մեծ շնորհ
որբանոցիս գրեթէ նոր կողմէր մը կողմաց
եւ նորա յարասնութեան ամենէն մեծ
հիմը կը դնէ: Այս շնորհը, որ այնքան թըշ-
ուառ արարած օգնութեան կեանքը կ'ա-
պահովէ, նորա բարեպալական կեանաց գոր-
դացման միջոցներն եւս քան զեւս ըն-
դարձակելու միջոցը կը թաղու մեզ, որով
կը յուսանք թէ որբանոցս քիչ առնէն,
աղագայ աղանդութեան ամեն պայման.
նեքն ունենալով, կ'ըլլայ կատարեալ ու
հաստատուն յարկ մը գիտութեան՝ որուն
տակ որբ շայտէն իր փոխութեամբ պի-
տի դալ փնտրել հայ եւ լոյս:

Ազգովն շնորհակալութեան արժանի
է այս բարձր շնորհը, եւ մեք ինքեմ
մայրապետ ու որբեր, աղար էակներ, ու-
րիչ բան չենք կարող ընել մեր սրտից
անհուն երախտադրութեան ի նշան,
այլ յարած մեր հոգեւոց ինչներն եւ օր-
նութիւնը վերադարձնել յաթոտ բարձրե-
ւոյն, որպէս զի հաճի իւր հոգ արջոյն հո-
վանեաց ներքեւ պատասխանը ընդ միշտ
կեանքն ու գաճը Ն. Վեհափառութեան,
որ իւր նախախնամութեան մէջ պատկե-
րեն է յերկրի, եւ որ այնքան քաջ գիտէ
երկրից հաճոյ կերպով ի կիր աշխատել
անախ ընդունած իշխանութիւնն ու մե-
ծութիւնը՝ որոց ոչ ոք քան զինքն է
արժանի:

Որբանոցը, ցորձի կենաց, մշտամոռն
օրհնութիւն մը պիտի ըլլայ իւր համար,
քան զամեն օրհնութիւնն հաճոյ երկրից,
եւ յաղթութիւններէ ու այլ մեծագոր-
ծութիւններէ աւելի իւր յաւերժական
փառքը պիտի կազմէ նոյն իսկ աղապա-
սկրդոց առջեւ:

Խորագիր, ... խորագիր, հաճեցէք
Ձեր պատմական լրագրոյն էջերէն միոյն
մէջ գետեղել ներկայս:

Որով կ'ընէք զմեզ շնորհապարտ
1870 Յունիս 23 Սբ. Գեորգի
խապիւղ Գ. Լ. Եւսեպ

ՆԻՊՈԼԻՍԵՆ ՄԵՏ ԳԵՂՈՒՄՆ ԵՄԱՍԱԿԻՆ
ՄԵՏԱՅՈՐԿԵ (ՏԵՍ ԹԻՒ 984)

Իւր. երեմիա կողմակողմը քաղաքէս
անցած ժամանակ փոքր ինչ տեղեկու-
թիւններն ստացաւ քաղաքիս գործոց նը-
կատմամբ եւ Ազգ. վարչութիւնը կրնայ
անկէջ քիչ մը անգիտեալ, կրնայ իմա-
նալ մեր հանրագրին առաջարկութեան
ինչ ատիճան կարեւոր ըլլալ եւ թէ մեր
Գեորգ. Առաջնորդին ձեռնադրութեան վեր-
էր այսպիսի կարեւոր բայց միանգամայն
ծանրակշիւ գործի մը ձեռնարկել առանց
հրահանգ մ'ունենալու Ազգ. վարչութիւնէն:

Եւ զոհիւյ թշուառութեանց համար նոյն
իսկ քաղաքիս վեհապարտութիւններն (ըս-
թաթիսթ) ալ կը վերջեն: 62 թուա-
կանին եղած արձանագրութիւնները կը
ցուցնեն թէ 6200 տուն բնակիչ կար
քաղաքիս մէջ, իսկ 84 թուականին վերջ-
տին գրի առնուած տուն 3800 տուն բը-
նակիչ գտնուած է: Ահա, Ազգային վարչու-
թիւնը երբ պիտի բարեհաճի իր ուշադ-
րութիւնը քիչ մ'ալ Եւզոկիայ հուրիւր-
եք պիտի բարեհաճի անհատ քննիչ մը
զրկել այս կողմերը: Այն տունն Եւզոկիայ
վեհակը քաղաքիս համար քաղաքած ա-
մեն վարդապետները կը պարգուին, այն ա-
տեն կիմացուի որ ժողովուրդը իր թշուառ
կացութիւնէն ստիպեալ զրկած է իր հան-
րագիրը եւ ոչ թէ Պ. Սէֆէրեանի կար-
ծած ին պէս Անճուէր բնակութեան
խառնած, Համարելով թէ հանրագրին
խորհուրդը երկնայեւ սակաւաթիւ ըլլան,
որ բնակեանքիս աղաղակ չը կրնար ըլ-
լալ, միթէ հանրագրը իրականութեան
զուրկ եւ հանրութեան կամաց հակառակ
եղած կըլլայ: միթէ ստորագրողը բազմա-
թիւ չի: Պ. Սէֆէրեան ստոր ալ զէմ կը-
սէ որ ստորագրողաց մեծագոյն մասը բը-
նուէ կարդացած չեն եւ փոքրագոյն մա-
սն ալ վեր ի վերոյ կարդալով ստորագ-
րած են: Ահա այս խոսքերուն գէմ չենք
կրնար ծիծաղելու բռնել եւ կը հարցու-
նենք իրեն թէ ինչպէս իր կարծառն աչ-
քերովդ Կ. Պոլսէն տեսեր է Եւզոկիայ մէջ
կատարուած գործ մը: Կերելի որ չորս
սնդրով ալ տեսնելու կարողութիւնն չունի
կողմը, որովհետեւ կարողութիւնն չունի
զարգացող հրապարակական ժողովի մէջ 4
3 անգամ կարդացուած, բացարձակ,
տաճկեանի թարգմանուած եւ ամենքն ալ
լաւ վերահասու եղած եւ իրենց պատկա-
մօքը ստորագրած են: Բայց Պ. Սէֆէր-
եանին ներքի է այդ սխալ կարծիքը ու-
նենալ, ըստ որում էֆէնդիներուն սովոր-
ութիւնը ըլլալով ամեն տանց այդ եղա-
նակաւ հանրագրերը ստորագրել տալ
ժողովուրդին, այս ալ անոնց նման գործ
մը կարծիք է: Բայց ժողովուրդը ծածկե-
լիք գործ մը չունի. ինչ որ կը գործէ,
բացէ ի բաց կը խօսի ու կը գործէ, կը
զրկ եւ կը կարգադր: Եւսային մէջ գործ
տեսնելը էֆէնդիներուն կը վերաբերի,
ինչպէս որ գեո անցեալ չարթնունքս հան-
րագիր մը ստորագրել տալին առանց կար-
դացնելու, եւ կարգադր ուղղութեան ալ վի-
րաւորութիւնը թէ ինչու համար մեղի ան-
վատահաճութիւն կը ցուցնէ: Սոցն հանրա-
րին համար ոմանք կը կարծեն թէ Անճ-
նուէր բնակչութեան գէմ թշուառական
գրութիւն մ'է. ոմանք Գեորգ. Առաջնոր-
դին գէմ գրուած կը կարծեն, լրագրաց
մէջը հրատարակութեան եւ կամ Պ. Սէ-
ֆէրեանին լրկելու համար իսկ իրենք
Պատմութիւններն խանդ ստորագրելու հա-
մար անցած ժամանակներն ըսեր են թէ
Պատմութիւններն վերաբերեալ օգտա-
կար գործի մը համար է:

Գալով վաճառելիք, եկեղեցեաց եւ աղ-
րաց հաշիւները պահանջելու խնդրոյն, մո-
ղովուրդը գեո միջին հիման տառնց հա-
շիւները չը պահանջելու մէկ մը, բայց ե-
թէ պահանջելու ալ ըլլայ՝ միթէ յանցանք
մը գործած կ'ըլլայ: միթէ ժողովուրդը
խոսովութիւն յարուցած կ'ըլլայ, երբ ի-
րեն եկամտից եւ ծախուց որբանոցի
չը իմանալ ուղէ. ուրեմն ամեն ոք կրնայ
այս աղբիւն մէջ ուղղութեան պէս առնել ծա-
խել աղբիւն եկամուտները, ըստ որում
ոչ ոք իրաւունք ունի աղբիւն հաշիւները
իմանալու, եւ եթէ համարձակի այդպիսի
բան մը ընել, Պ. Սէֆէրեան պատրաստ է
խոտվայոց եւ չարադրելու անուամբը
թշուառներու գրելը: Աղբիւն մատա-
կարարը աչքերին չորս բացած թող կար-
դան Պ. Սէֆէրեանի գրած խրատները
իսկ մենք գոհ ու շնորհակալ ենք Անճ-
նուէր Բնի. գործող ու խօսող մասին կա-
տարած գործերէն եւ ըսած ատենախո-
սութիւններէն, որոց բնած ընթացքն
բազմաթիւ օգուտներ տեսնող միջին
ցարդ ու ոչ երբէք մնաւ, եւ յուսով ենք
որ այսուհետեւ ալ աւելի մեծ օգուտ-
ներ տեսնելու բարեբաղդութիւնը պիտի
ունենանք: Ուրեմն թող Պ. Սէֆէրեան
իր խրատները գրէ, որովհետեւ ինքը գեո այդ
խրատները գրել չ'առած՝ մենք խորհած

ենք արդէն ու կը խորհենք եւ սկսած ալ
ենք էֆէնդիներուն Անճուէր բնակչու-
թեան գէմ ցանած չարագրողն օրհնե-
լէն մեր հայրենիքը պահպանելու:
1870 Մայիս 24 Եւզոկիա
(Սբ. Գեորգի)

Տրագիկոնէն յունիս 20 թուով
հետեւեալ կը գրեն մեզ:

«Արեւելեան կաթոլիկ ազգայնոց
անցեալ տուր նշանցեալ վերջապէս
75 ժամ ետքը՝ զերեւոյն մտաւ կա-
ւալարութեան հրամանաւ: Աւուր
18ին երեկոյն ժամը 10ին Բ. Դու-
նէն հեռագիր գալով վսեմ, կուսակա-
լին, նորին վեհափառութիւնը անմիջապէս
խնայ տուաւ Արեւելեան կաթոլիկ մա-
սին, որ ժամը 11ին միջոցներն շնչեղեալ
մատուալն հանելով փառաւոր ու մեծ
հանդիսի գերեզմանոց տարին նոյն-
պէս մեր եկեղեցական անօթներով:
Ամեն աղղէ 500 հոգիէն աւելի բազ-
մութիւն կար յաղարկաւորութեան
հետ, Հայ Բոյն, Տաճիկ Պարսիկաւայն,
թոյլ գիտնայ որ փողոցները խուռն
բաղմութեամբ ժողովուած էին, կուսա-
վարութեան հրամանաւ 20էն աւելի
Զաւիթիէն իրենց հրամանատարով թէ
փողոցները եւ թէ գերեզմանատները
կը հսկէին խառնութիւն մը չի ծաղե-
լու համար: Զուարթակաւորութեան տա-
լեւէն կերթար մեր ժամակոյններէն մին,
որոնք փորած էին նաւը ննջեցելոյն
չիրմի: Կըսուի թէ Գալէնցիք աստուած-
մարանական ժողով մ'ըբեր են (չ'ենք
դիտեր ո՞ր երեւելի տատուած աւան
վարդապետներով), զերեւոյն ամենը
փոր աւելի, բայց ի թղթաւոր, վեր-
ջապէս գտեր են որ չէ թէ գերեզմա-
նատներ մանեւ՝ այլ քովէն անգամ
անցնելու հրաման կ'աղարկուի իւր կա-
րելի չէ, միջոցաւ ոչ չէ թէ գերեզմանա-
տան քովէն այլ եկեղեցի: Գրան քո-
վէն եւ սեղանին ետեւէն գերեզմա-
նատուն մտան, հետեւեալ ըստ Աս-
տուածարանական սրբազան ժողովոյն
Տրագիկոնու Գրեզմանոց, այսօր իրենց
թէ եկեղեցին եւ թէ գերեզմանա-
տունը պղծեալ համարուած է, թէ եւ
այնու հետեւ ալ կը տեսնենք որ դարձ-
եալ ժամատարութիւն կըլլայ հոն:»

... խորագիր.

Այս օրերս հրատարակուած «կըր-
թութիւն Տաճիկական լեզուի» անուն
դասագրքին գնոյն նկատմամբ ոմանց
կողմանէ գիտողութիւն կըլլայ որպէս
թէ բարձր գին մը որոշուած ըլլայ
ուստի մէկը թողով իր արժանիքը՝
կը վճարեմք ներկայիս ապացույցա-
նիկ որ սոցն զըբոյլը տասն դահեկան
նի չէ թէ միայն սուղ չէ, այլ միանգամ
մոյն կարծուած էն ժաման, վրան զի
կը պարունակէ Ն. Թուրքիէն լեզուի
Այլընդարար սր արդէն հինգ զի կը
ծախուի. Բ. նամակաղբութիւն որ
տասն եւ եօթն դահեկանի կը ծախ-
ուի. Գ. Համաձայնութեան կարեւոր
դասերը. Գ. Գրաւարմութեան օրի-
նակներ. որոնք ցարդ եւ ոչ իսկ կոյն.
բաւ իրենց որ մէկը յիշեալ դասա-
ղբերը տասն դահեկանի գնելով ըս-
տացած կըլլայ քան երկու դահեկա-
նի գրելը, եւ ասկէ զուտ համաձայնե-
լութեան ու դրամարմութեան դասերու
լոյսնաբերութիւնը, որ եւ իր արժե-
քն ունի անշուշտ:

Եւ որովհետեւ ամենի գրքի մը
ապագութիւնը ստորականներն տար-
բեր ծախուց կը կարծուի, որն որ տը-
րաղրական գործողութեանց հմուտ
ընթիւրցողաց յայտնի բան մ'է, ուստի
կը փութամը... խորագիր, սոցն
մեր իրաւացի պատմական ուղղել աղ-
ղայնոց Ձեր աղղօգուտ թերթին մի-
ջոյս:

Պ. Պ. Գալէնցի

